

El país de les sis mil llengües i una

Els dos projectes han anat paral·lelament, i alhora exemplifiquen la manera de fer de cada institució: l'afecte extrem a la megalomania dels grans complexos d'oci del Govern de Francesc Camps —heretada de l'era Zaplana—, davant la política de cops d'efecte que encomana Pasqual Maragall al seu executiu, acostumat a les sorpreses.

Tot i que de moment només són esbossos, hi ha notables diferències entre cadascun d'ells. Mentre que al País Valencià la finalitat és erigir-se com a referent de l'estudi del castellà, el Principat vol ser la capital de tots els idiomes del món, on s'arxivien i s'estudien les sis mil llengües que es calcula que es parlen avui.

'Ciutat de la Llengua'. El president valencià visitava Castelló de la Plana el passat dimarts, dia 11. Alguns rumors, acompanyats de moltes declaracions, ja havien previst per a aquell dia l'anunci oficial de la marxa de José Luis Gimeno de l'alcaldia que ha ocupat els últims tretze anys. I va ser així. Després d'agrair-li els serveis prestats, Camps posava a les seues mans un projecte que impulsarà la Generalitat Valenciana i que, en paraules del president, "necessita un home com José Luis". El projecte en qüestió va ser ideat durant l'estiu de 2003, i poc s'ha avançat des d'aleshores. Si de cas, quant a la denominació, ja que la primigènia Ciutat dels Idiomes va

passar a dir-se Ciutat de les Llengües, i, durant l'acte del dia 11, Camps s'hi va referir com a "centre internacional d'ensenyament de castellà".

En absolut era casual el canvi de nom. Al capdavant, és cert: de llengües, en plural, s'ha passat directament al castellà, en singular. De l'aprenentatge de diversos idiomes s'ha passat, també directament, a l'aprenentatge d'un únic idioma, i el trànsit s'ha fet amb paraules grandiloqüents: "Castelló ha de ser la capital de l'ensenyament del castellà d'arreu del món", reblà Camps. Enrere queden, de moment, propòsits que inclouen el valencià entre les llengües a impartir, o el Museu del Valencià (*sic*) que havia d'acollir aquest recinte de nova creació. Tot i així, i després de les ferotges crítiques pronunciades des de diversos sectors, l'endemà de la visita del president el mateix Gimeno va afanyar-se a incloure la llengua autòctona: "En un principi parlàvem d'ensenyament de castellà, que evidentment és l'idioma més atractiu per als estudiants estrangers, però estem a la Comunitat Valenciana i hem d'incloure-hi l'ensenyament del valencià."

En realitat, el càrrec assignat a José Luis Gimeno és el de conseller delegat de Castelló Cultural, una entitat creada l'any 1997 i que fins ara ha actuat en sis àmbits: al Teatre Principal, al Museu de Belles Arts, a l'Auditori i al Palau de Congressos, tots ells a la capital on, a més, ha creat el polèmic Espai d'Art

Les dues Generalitats, la de Catalunya i la Valenciana, han anunciat les persones que dirigiran el rumb de dos projectes amb les llengües com a objecte d'estudi. Antoni Mir i José Luis Gimeno en seran, respectivament, els responsables. La formulació de cada cas és ben diferent.

BREVA FIBREGAT

Els 400.000 m² que ocupa l'aeròdrom del Grau de Castelló van ser cedits l'any 1920 per a aquesta finalitat. El canvi d'ús dels terrenys permet reclamar-los als hereus dels propietaris.

Contemporani de Castelló (que, després de veure censurada una exposició, porta tancat i barrat, sense director, vora un any), i a l'Auditori de Peníscola (Baix Maestrat). El conseller de Cultura, Educació i Esports, Alejandro Font de Mora, presideix el consell d'administració, i Vicente Farnós (fill del primer conseller de Sanitat amb Eduardo Zaplana, Joaquín Farnós, que va haver d'abandonar el càrrec després del contagi múltiple d'hepatitis C i d'algunes requalificacions a Benicàssim, on té múltiples propietats) n'és el director general.

Des de Castelló Cultural, doncs, José Luis Gimeno haurà d'omplir, pràcticament des de zero, l'espai de 400.000 metres quadrats que ara ocupa el vell aeròdrom del Grau, situat a tocar de la platja del Serradal.

Uns terrenys, però, que no quedaran lliures fins que no s'acabe l'aeroport que la Diputació promou a Vilanova d'Alcolea (Plana Alta), les obres del qual porten aturades sis mesos per la manca de diners –el consell d'administració de la CAM, proper als zaplanistes, no ha aprovat encara la seua participació en la societat que construeix la base–, per l'anul·lació d'una venda de 48.000 metres quadrats de titularitat municipal i per una resolució que obliga a respectar un ocell en perill d'extinció –l'esperver cendrós– que habita l'entorn.

Fins que no s'acabe l'aeroport no començarà l'espai que ha de coordinar Gimeno

Aquests fets impossibiliten establir una data per a la inauguració del projecte més personal de Carlos Fabra, tot i que ell s'ha afanyat a parlar de mitjan 2007. Carles Mulet, d'Esquerra Valenciana (Esquerra Unida – l'Entesa), assegura que “fins que Gimeno puga inaugurar el nou recinte, si l'inaugura, passaran com a mínim cinc anys, massa temps perquè estiga a l'ombra”.

I és que als inconvenients que arriben de Vilanova d'Alcolea cal afegir-ne un altre, i no gens menyspreable: els hereus d'aquells que l'any 1920 van cedir les seues propietats perquè l'Ajuntament creara l'aeròdrom de Castelló ara podrien reclamar-ne la devolució, com a conseqüència del canvi d'ús que patiran les instal·lacions.

Per una altra banda, tot i que la nova destinació de Gimeno ha estat interpretada com una eixida menor –i ho és, per la seua edat i perquè mai no ha creat pro-

blemes al seu partit–, el fet és que un dels seus somnis incomplets era dotar la ciutat d'un ampli espai d'oci prop de la sorra marina, on poder deixar la seua empremta. De fet, l'any 1996, al poc temps de començar la segona de les quatre legislatures que ha ocupat el poder amb majoria absoluta, Gimeno va transmetre aquesta idea al seu equip de treball. Dos anys més tard, coincidint amb la inauguració de Terra Mítica, l'alcalde anunciava la creació de Waterfront, que hauria d'esdevenir un parc d'oci dedicat a la mar i als esports nàutics. Fins i tot va parlar de pressupost: 17.000 milions de pessetes. Ara bé, més enllà d'aquella dada, poca cosa. El projecte Waterfront es diluï aviat.

Però l'esperit *parctemàtic* del PP no quedava aturat per aquell parc nonat. Durant la precampanya autonòmica de 2003 se'n batejava un altre: el Megaespai. Víctor Campos, que després del 25 de juny seria nomenat vicepresident per Francesc Camps, explicava als periodistes, en un acte en un pub de Castelló, la intenció de crear una biblioteca virtual al centre de la capital de la Plana. Sense entrar en detalls, a correuita, Francesc Camps el va esmentar al debat de política general celebrat el passat setembre a les Corts Valencianes. I s'hi va tornar a referir el passat dia 11, durant la visita a Castelló, tot advertint que Gimeno també hauria de vetllar per la seua correcta concreció. Minuts més tard l'encara alcalde només avançava que al Megaespai hi hauria “molts ordinadors” i complementaria el centre dedicat als idiomes. Novament, la incertesa: poques dades i cap termini de finalització.

I qualsevol sinònim d'incertesa serviria per qualificar tot allò que envolta la Ciutat de les Llengües... o “centre internacional d'ensenyament de castellà”, depèn de qui en faça esment. José Luis Gimeno ha reconegut públicament que “el projecte és molt verd”.

La primera idea de crear aquest recinte es remunta al setembre de 2003, després d'un congrés de professors de castellà celebrat a València. Hi ha experiències d'aquesta mena arreu del món, però cap d'elles té com a objecte d'estudi el castellà. Això, afegit a les dades que estimen que 300.000 persones arriben cada any a l'es-

tat espanyol per aprendre la llengua de Cervantes, va fer que els professionals reunits a València suggeriren d'adaptar el model.

Com qui troba la fórmula màgica per fer-se ric, la Generalitat Valenciana no va tardar gens a dir que sí, que ells eliminarien aquesta mancança, farien justícia i convertirien Castelló en la "Ciutat dels Idiomes". L'Instituto Cervantes hi donaria suport, amb el control de l'ensenyament, dels cursos i de les titulacions. Els aires de grandesa, portarien el segell de la Generalitat: hotels de 3 a 5 estrelles, zones d'immersió lingüística —en teoria, en valencià, castellà i anglès—, un complex esportiu annex... i un perfil ben explícit del visitant que es buscava: estudiants de màsters i executius de grans empreses, o siga, gent amb recursos econòmics elevats. S'hi preveia una inversió d'uns 120.000.000 d'euros (20.000 milions de pessetes) i un volum d'acollida, de forma permanent, d'un miler de persones. La Universitat Jaume I i l'Escola Oficial d'Idiomes (EOI) de Castelló van ser convidades a participar-hi, i en principi ho van veure amb bons ulls. Joan Ramon Monferrer dirigeix l'EOI, i afirma que en aquest llarg any "la idea inicial s'ha pervertit completament". Ara no en volen ni sentir a parlar.

El silenci que hi ha hagut des d'aleshores sobre aquest complex lingüístic ha contrastat amb el rebombori alçat pel memoràndum i les traduccions presentades pel Govern espanyol a Europa, en les quals s'hi diferenciava el català del valencià. Un cas que continua latent i que, amb sobresalts com el provocat per Camps en comunicar que la ciutat de nova creació bandejaria el valencià, revifa amb força. "Cada dia diuen una cosa diferent. El projecte no té ni cap ni peus, supose que al final no ho faran... o potser sí, he vist coses pitjors", expressa indignat Antoni Porcar, regidor del Bloc a l'Ajuntament. "L'única finalitat és que Gimeno cobre un bon jornal, i mentre li paguen aguantarà el temps que calga. Si no vol continuar, que em nomenen a mi, i així cobraré per no fer res", ironitza. Monferrer afegeix un nou punt de vista: "La zona en què es troba l'aeròdrom és molt llaminera. En aquest cas tornen a primar els interessos urbanístics. Què fa

José Luis Gimeno, a la dreta, camina amb Camps i qui serà nou alcalde, Alberto Fabra, el passat dia 11. Darrere seu hi ha Carlos Fabra, que controla amb mà de ferro el PP de Castelló.

un arquitecte com Gimeno dirigint un espai lingüístic?". Portaveus d'Acció Cultural del País Valencià parlen de "burla i menyspreu sense precedents contra la cultura i llengua pròpies del País Valencià".

Tot perquè, malgrat la matisació feta per Gimeno, en el sentit que caldrà im-

partir també valencià, Camps ha estat meridianament clar en les seues declaracions: "Haurem d'anar a Àsia, als Estats Units i a Europa i explicar-los que hi ha una ciutat, anomenada Castelló, que disposa de programes per a l'estudi del castellà amb totes les comoditats, amb un bon clima".

Gimeno i el valencià, antònims

L'entrada al món de la política de José Luis Gimeno va estar precedida d'una intensa activitat d'oposició a l'ensenyament en valencià. De fet, va liderar la Coordinadora Pro Libertad de Aprendizaje del Valenciano, que l'any 1987 va aconseguir —a través de la justícia— de mantenir la llengua castellana com la vehicular en l'estudi de dues matèries, Ciències Socials i Ciències Naturals. Aquestes assignatures, amb motiu de l'aprovació de la llei d'ús i ensenyament del valencià, l'any 1983, havien d'impairtir-se en la llengua autòctona. Fart "d'imposicions", va matricular els seus fills en un col·legi de Terol.

No acaben ací els seus flirteigs amb el conservadorisme més ranci. Fa poc més de dos anys, en el seu llibre *Las calles de Castellón*, feia apologia del règim franquista, amb l'enaltiment de la tasca del general Franco o de la División Azul al mateix temps que, en altres apartats, criticava de manera furibunda la República de Manuel Azana. L'escàndol que van generar aquestes referències va obligar el PP a retirar el miler d'exemplars que s'havien fet del llibre, que va reeditar-se "sense els paràgrafs que puguen ferir la sensibilitat" dels veïns de la ciutat.

Gimeno no va afiliar-se al PP fins que va ser triat alcalde, i la mort de la seua mà dreta a l'Ajuntament, Víctor Falomir, el 1999, li va fer dubtar de seguir al capdavant del consistori. A l'octubre, Camps li va proposar d'encapçalar la Ciutat de les Llengües; Alberto Fabra —proper a l'altre Fabra, però no familiar seu— el substituirà al consistori. L'encara alcalde, que sempre va confiar que Carlos Fabra abandonaria la política a causa del procés judicial en què està immers, ha vist com, a l'inrevés, és ell qui ha d'acomiar-se'n mentre el president de la Diputació s'aferma al poder, sense que ningú li opose cap resistència. **V. M.**

98%. Aquest és el contundent suport que va rebre en el recent congrés provincial del PP de Castelló l'omnipotent president de la Diputació, Carlos Fabra. És impossible deslligar qualsevol canvi polític a les institucions governades pels populars a les comarques castellanenques de la seua figura.

Imputat per la justícia, durant l'acte de suport públic en què va comparèixer davant els mitjans de comunicació envoltat de càrrecs públics del partit, l'absència de Gimeno va ser molt cridanera. Mai no li ha agradat la forma com Fabra controla les institucions, i, tot i no poder ser considerat com a zaplanista, el cas és que ha marcat les distàncies amb Camps, que ha unit el seu futur polític al de Fabra. És ben estesa la tesi que Fabra va prometre a Camps fidelitat absoluta a canvi de poder fer i desfer al seu àmbit d'influència. El president valencià acceptà la condició, conscient que és millor estar del seu costat, pel que puga saber.

Gimeno sempre ha restat al marge, i el resultat és aquest. Algunes de les declaracions que ha fet amb motiu del seu comiat de l'alcaldia deixen entreveure que no ha estat una decisió exclusivament personal, la de plegar. "No és el moment de valorar aquestes qüestions", va respondre quan li van demanar si estava dolgut amb el partit per la seua marxa.

La reubicació de Gimeno és l'enèsim episodi, doncs, de la lluita intestina del PP valencià, que des de la direcció del partit han considerat tancada tantes vegades com s'ha reobert. La pròxima víctima podria ser l'alcalde de Sogorb (Alt Palància), Rafael Calvo.

El projecte català. "Aquesta hauria de ser l'herència del Fòrum" –va advertir Pasqual Maragall–. "Potser podríem fer aquí un museu del llenguatge, ja ho veurem."

El president acabava d'escoltar la conferència titulada "Diversitat lingüística, sostenibilitat i pau", pronunciada pel sociolingüista britànic David Crystal el 20 de maig passat, en el marc dels "Diàlegs" del Fòrum Barcelona 2004. En ella, Crystal assegurarà que 3.000 de les 6.000 llengües que hi ha al Planeta estan en perill d'extinció, i que el cost

Antoni Mir, que va ser president de l'Obra Cultural Balear, abandona la Secretaria de Política Lingüística –que ha ocupat durant un any– per dur les regnes de la Casa de les Llengües.

de documentar-les totes equival "als ingressos d'un dia pel petroli de l'OPEP".

El "Diàleg" en què va intervenir David Crystal estava organitzat per Linguapax, que aprofità el Fòrum per fer el seu desè congrés. Es tracta d'un projecte internacional impulsat per la UNESCO, que promou la cultura de la pau a través de l'educació. "En un context de contactes lingüístics múltiples, l'aprenentatge de llengües pot esdevenir un camí per a la comprensió intercultural i la pau", asseguren els seus responsables. La idea de crear una "Casa de les Llengües" la va llançar Crystal, però des de Linguapax ja hi havien pensat. Era l'ocasió de convertir Barcelona en "La Meca de la diversitat lingüística", afirmaren els lingüistes Fèlix Martí i Isidor Marí, membres de Linguapax.

Tot just mig any després, el 30 de novembre, un acord del Govern català promovia la creació de la Casa de les Llengües, que "ha d'esdevenir la seu internacional de les llengües del món, facilitar-ne la preservació i difondre-les com a vehicle de comunicació i civilització", a més de projectar "l'experiència catalana de gestió de la diversitat lingüística".

L'ambigüitat plana també sobre aquest recinte: es desconeix el lloc on s'emplaçarà, quan estarà enllestit, etcètera.

Sí que se sap, com en el cas de Castelló, qui se'n farà càrrec. I la persona triada és Antoni Mir, qui, només un any després d'haver estat nomenat secretari de Política Lingüística, deixa el lloc a Miquel Pueyo, que afegeix les competències que ja exercia –Planificació Lingüística– a les noves. Uns canvis immersos en la Conselleria en Cap, en mans de Josep Bargalló.

L'11 de gener passat, el mateix dia que a Castelló Camps anunciava la creació del "centre internacional d'ensenyament de castellà" i en feia responsable José Luis Gimeno, l'acord del Govern català remodelava l'àrea lingüística per adaptar-la a les noves circumstàncies. La Casa de les Llengües "passa a dependre directament del conseller en cap" i no del secretari de Política Lingüística, si bé qui n'ha estat responsable fins ara, Antoni Mir, n'agafa la direcció.

Des de l'executiu expliquen que l'objectiu de la nova institució és permetre l'arxiu i l'estudi de les 6.000 llengües del món, com a patrimoni cultural de la humanitat "i com a dret inalienable de les persones i les comunitats lingüístiques" que són. Entre els objectius, "treballar en xarxa des de qualsevol punt de la Terra".

Víctor Maceda